

Vergaderjaar 2021–2022

34 986

Aanvulling en wijziging van de Omgevingswet, intrekking van enkele wetten over de fysieke leefomgeving, wijziging van andere wetten en regeling van overgangsrecht voor de invoering van de Omgevingswet (Invoeringswet Omgevingswet)

AJ

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 februari 2022

Op 10 februari 2020 heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) het rapport «De borging van de nationale ruimtelijke belangen» gepubliceerd. Dit rapport ging over de borging van verschillende nationale ruimtelijke belangen zoals werelderfgoed, grote rivieren, defensie, Waddenzee, luchthavens, buisleidingen en externe veiligheid in ruimtelijke plannen en verordeningen van provincies¹.

Naar aanleiding van dit rapport heeft de Minister van Milieu en Wonen benadrukt dat een goede uitvoering van regels en de borging van nationale belangen blijvend aandacht vraagt van alle overheden. De Minister heeft het rapport daarom besproken met medeoverheden en betrokken departementen en het initiatief genomen om een drietal pilots te starten naar leer- en verbeterpunten².

Drie pilotstudies uitgevoerd

In dat kader is gestart met de pilot buisleidingen en inrichtingen. Deze pilot is op 12 maart 2021 afgerond en bij brief van 24 maart 2021 aan de Eerste en Tweede Kamer verzonden³. Daarbij is aangegeven dat er twee vervolgpilots worden uitgevoerd om een breder beeld van de borging van nationale belangen te krijgen. De vervolgpilots zijn gericht op de doorwerking van het nationaal belang van (wereld)erfgoed van uitzonderlijke universele waarde en het belang van defensie en militaire luchtvaart-terreinen. Beide pilots zijn op 1 december 2021 afgerond. Hierbij bied ik u de resultaten uit deze twee pilotstudies aan.

¹ ILT, «De borging van nationale ruimtelijke belangen», 10-02-2020.

² Kamerstukken I, 2019–2020, 34 986, AH.

³ Kamerstukken II, 2020–2021, 33 118, nr. 185.

De bevindingen en de aanbevelingen uit de pilots zijn door mij op 27 januari j.l. in Bestuurlijk Overleg met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, en de koepelorganisaties IPO, VNG en UVW besproken. Tijdens het overleg is het beeld gedeeld dat uit de pilots blijkt dat decentrale overheden niet bewust nationale belangen en regels negeren. Uitgesproken is dat de pilots het beeld geven dat in de gevallen die onderzocht zijn de borging over het algemeen goed gaat, maar dat er zeker ook verbeteringen mogelijk zijn en dat het niet vanzelf goed gaat. De borging van nationale belangen in de uitvoering blijft mensenwerk.

Uit de pilots blijkt dat kennis en kennisontwikkeling belangrijk is. Ook moeten organisaties elkaar weten te vinden. Daarnaast bieden regels soms te weinig flexibiliteit, en door de veelheid aan nationale belangen en decentrale keuzes is het voor decentrale overheden soms lastig om de goede keuzes te maken. De aandachtspunten kennis en samenwerking komen ook uit andere onderzoeken naar voren, zoals het rapport «Om de Leefomgeving» van de Commissie Van Aartsen over versterking van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).

Interdepartementaal en met bestuurlijke partners zijn afspraken gemaakt over de opvolging van de aanbevelingen uit de pilotstudies. Daarbij wordt in overleg met de betrokken ministeries zo veel mogelijk aangesloten op lopende verbetertrajecten, zoals de opvolging van het rapport Van Aartsen over VTH-taken door Omgevingsdiensten (i.o.m. IenW) en de verdere uitwerking van de NOVI en de regiefunctie zoals die in het regeerakkoord van het kabinet Rutte IV is afgesproken.

Politiek-democratische cultuur

Tijdens de plenaire behandeling van de Invoeringswet Omgevingswet heeft de Minister voor Milieu en Wonen aan de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Verkerk (ChristenUnie), toegezegd om met overheden het onderwerp «politiek-democratische cultuur» te bespreken naar aanleiding van het rapport «Borging van de nationale ruimtelijke belangen» van de ILT⁴.

In het bestuurlijk overleg van 27 januari j.l. is het punt van een goede politiek-democratische cultuur besproken vanuit het perspectief van samenwerking, vertrouwen en goede afstemming tussen alle overheden. Deze punten zijn belangrijk voor het slagen van de grote transitie die we als gezamenlijke overheid in het fysieke domein willen realiseren. De Omgevingswet ondersteunt daarbij door een meer integrale benadering van de fysieke leefomgeving waarbij Rijk, provincies en gemeenten met samenhangend beleid en een gezamenlijke aanpak vanuit ieders bevoegdheid en vanuit vertrouwen ruimtelijke opgaven integraal oppakken.

De borging van de nationale belangen vraagt blijvend aandacht. Daarom zal ik na inwerkingtreding van de Omgevingswet in het kader van leren en verbeteren vinger aan de pols houden of de uitvoering goed verloopt bij vervolgonderzoek naar de doorwerking van nationale belangen in de gemeentelijke omgevingsplannen (conform toezeggingen T02875 en T02878). Ook de uitkomsten van dit vervolgonderzoek bespreek ik met medeoverheden. Ik zal de Eerste en Tweede Kamer over de resultaten informeren.

De Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
H.M. de Jonge

⁴ T02880.